

1. DATOS IDENTIFICATIVOS DA DISCIPLINA	
CÓDIGO	
MATERIA	Deseño / Prácticas de Escenografía
DISCIPLINA	Iluminación IV
TITULACIÓN	Titulación Superior en Arte Dramática
ESPECIALIDADE	Escenografía
ITINERARIO	
CURSO	3º
CRÉDITOS ECTS	5
CARÁCTER	Obrigatorio
DEPARTAMENTO	Escenografía
CENTRO	ESAD de Galicia
COORDINADORA	Alejandra Montemayor Suárez
DOCENTES	<p>Nome e apelidos: Alejandra Montemayor Suárez</p> <p>Horario titorías: http://www.esadgalicia.com/glg/profesorado.php?id=2&tit=Titor%EDas</p> <p>Despacho:</p> <p>Contacto: diasdeluz@gmail.com / alejandra.montemayor@edu.xunta.es</p> <p>Nome e apelidos:</p> <p>Horario de titorías:</p> <p>Despacho:</p> <p>Contacto:</p>
DESCRIPCIÓN	<p>Práctica da creación teatral destinada a sintetizar todos os aspectos da formación. Implica o coñecemento e a experimentación da complexidade do proceso global da creación. Teoría e práctica do deseño de iluminación a partires dun texto dramático. Aplicación das novas tecnoloxías no eido do deseño.</p>
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os acadados nas materias de Iluminación I, Iluminación II e máis Iluminación III, Deseño asistido por Ordenador I e II, Teoría e Análise Dramática e as materias de Espazo Escénico.
LINGUA EN QUE SE IMPARTE	Galego ☒ Castelán ☐ Inglés ☐
2. COMPETENCIAS	
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS DE GRAO	
T1	Organizar e planificar o traballo de forma eficiente e motivadora.
T2	Recoller información significativa, analízala, sintetízala e xestionala adecuadamente.
T3	Solucionar problemas e tomar decisións que respondan aos obxectivos do traballo que se realiza.
T6	Realizar autocrítica cara o propio desempeño profesional e interpersonal.
T7	Utilizar as habilidades comunicativas e a crítica construtiva no traballo en equipo.
T8	Desenvolver razoada e criticamente ideas e argumentos.
T13	Buscar a excelencia e a calidade na súa actividade profesional.
COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN	
X1	Fomentar a autonomía e autorregulación no ámbito do coñecemento, as emocións, as actitudes e as condutas, mostrando independencia na recollida, análise e síntese da información, no desenvolvemento de ideas e argumentos dunha forma crítica e na súa capacidade para a propia motivación e a organización nos procesos creativos.
X3	Potenciar a conciencia crítica, aplicando unha visión crítica construtiva ao traballo propio e ao dos demais, e desenvolvendo unha ética profesional que estableza unha relación adecuada entre os medios que utiliza e os fins que persegue.
X5	Fomentar a expresión e a creación persoal, integrando os coñecementos teóricos, técnicos e prácticos adquiridos; mostrando sinceridade, responsabilidade e xenerosidade no proceso creativo; asumindo o risco, tolerando o fracaso e valorando de maneira equilibrada o éxito social.
X6	Desenvolver unha metodoloxía de traballo, estudo e investigación encamiñada á autoformación na propia disciplina, procurando ámbitos axeitados para a formación continuada e para adaptarse a diversas situacións, especialmente ás derivadas da evolución da súa profesión.
X8	Vincular a propia actividade teatral e escénica a outras disciplinas do pensamento científico e humanístico, ás artes en xeral e ao resto de disciplinas teatrais en particular, enriquecendo o exercicio da súa profesión cunha dimensión multidisciplinar.
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA ESPECIALIDADE	
EE1	Concibir as ideas e propostas que fundamentan a creación do deseño, explorando a dinámica do espazo, do corpo e da luz, valorando as súas propiedades representativas e a súa calidade estética.
EE2	Proxectar a composición do deseño a través do uso do coñecemento dos procedementos técnicos e de

	representación.	
EE5	Estudar para concibir e fundamentar o proceso creativo persoal, tanto no que se refire ás metodoloxías de traballo como á renovación estética.	
3. OBOXECTIVOS DA DISCIPLINA		COMPETENCIAS VINCULADAS
1. Ser quen de analizar un texto dramático cós obxectos de extraer os aspectos salientables para o deseño de iluminación.		T2, X1.
2. Saber investigar postas en escena xa executadas e comprender as motivacións das mesmas.		T2, X1, X3, EE5.
3. Amosar sensibilidade estética e creativa á hora de desenvolver un deseño de iluminación.		T2, X5, EE1.
4. Ser quen de transmitir a idea xeral da ambientación da obra a partires de referentes visuais propios ou alleos.		T2, T7, T8, EE1, EE2.
5. Afondar nos referentes visuais e o coñecemento da historia da arte de cara a unha maior riqueza de matices á hora de deseñar		T2, X1, X6, X8, EE5.
6. Ser quen de acadar solucións que traballen coa globalidade dos elementos que compoñen o espazo escénico á vez que se engaden criterios estéticos propios.		T1, T2, T3, T7, T8, X1, X5, EE1, EE2.
7. Comprender as diferentes posibilidades que se poden xerar para representar unha mesma cousa e discernir a opción máis axeitada.		T2, T3, X1, X5, EE1, EE2.
8. Ser quen de elaborar ferramentas de transmisión de ideas tanto artísticas como técnicas que posibiliten o entendemento cós resto do equipo.		T2, T7, T8, EE1, EE2.
9. Desenvolver un proceso de traballo persoal eficiente.		T1, T2, T3, T6, T13, X1, X3, X5, X6, X8, EE5.
10. Saber axustar as ideas artísticas coas realidades espacial e técnica coas que se teñen que traballar en cada caso.		T2, T3, EE1, EE2.
11. Coñecer a tecnoloxía precisa para poder executar un deseño de iluminación.		T2, T3, EE2.
12. Saber traballar en equipo		T7, T8, T13
4. CONTIDOS		
TEMAS	SUBTEMAS	HORAS
1. O texto dramático.	1.1. Análise do texto: aspectos salientables para o deseño de iluminación. 1.1.1. Ubicación da obra. 1.1.2. Estrutura da obra. 1.1.3. Elementos de significación. 1.1.4. Espazos nos que se desenvolve a acción. 1.1.5. Tempo no que se desenvolve a acción. 1.1.6. Os personaxes. 1.1.7. As transicións. 1.1.7. A visión do/a dramaturgo/a. 1.1.7.1. As referencias ambientais no propio texto. 1.1.7.2. As didascalías.	10
2. Os referentes visuais.	2.1. A elección dos referentes visuais. 2.1.1. As motivacións para escollelos. 2.1.2. Os referentes visuais como vía de comunicación cós director/a e o resto do equipo. 2.1.2.1. A elaboración do visual book. 2.1.3. A síntese destes para atopar unha liña estética.	10
3. A liña estética.	3.1. Elección da liña estética. 4.1.1. O desenvolvemento da/s liña/s estética/s como fío condutor que dea coherencia á globalidade do deseño.	11
4. As ferramentas de transmisión de ideas.	4.1. Os bosqueños de atmosfera. 4.1.1. Finalidade e utilidade dos mesmos. 4.1.2. A elección da técnica axeitada para realízalos. 4.1.3. Técnicas específicas con Photoshop.	10

	4.2. Os apuntamentos durante os ensaios. 4.3. A maqueta de traballo.	
5. A estrutura do deseño.	5.1. A ambientación xeral da obra. 5.2. O desenvolvemento da ambientación na estrutura xeral do texto. 5.3. A iluminación escena por escena. 5.4. As transicións entre escenas. 5.5. Os movementos escenográficos. 5.6. As transicións entre os movementos escenográficos. 5.7. Ubicación e proxemia dos actores e das actrices. 5.8. O espazo sonoro. 5.9. A temporalización da luz. 5.9.1. O tempo global da montaxe. 5.9.2. O tempo das escenas e as transicións. 5.9.3. O tempo das luces puntuais e os efectos. 5.10. A plasmación gráfica da estrutura do deseño. 6.10.1. O story-board.	14
6. A adecuación técnica.	6.1. Elección dos proxectores axeitados. 6.2. Elección dos filtros axeitados. 6.3. Elección doutros elementos técnicos. 6.4. A adecuación ao espazo. 6.4.1. O estudo das dimensións do espazo. 6.4.2. O cálculo da potencia requerida. 6.4.3. A implantación da escenografía. 6.4.4. O cableado. 6.4.1. A elección do patcheado ou a asignación. 6.4.2. O emprego máis axeitado da mesa de iluminación.	10
7. As ferramentas de transmisión de datos técnicos.	7.1. O plano de luces. 7.2. As follas técnicas.	10
8. Adaptación a diferentes espazos	8.1. Espazos de distintas dimensións. 8.2. A posición do público 8.1.1. Espazo a italiana. 8.1.2. Público a dúas e tres bandas. 8.1.3. Espazo circular. 8.3. A adaptación a diferentes dotacións técnicas. 8.4. Outros espazos	5
9. A iluminación virtual: novas tecnoloxías ao servizo do deseño de iluminación.	9.1. Aproximación a diversos softwares como ferramentas na presentación do proxecto de iluminación.	10
TOTAL HORAS		90

5. PLANIFICACIÓN DOCENTE			
Actividade / Número de horas	Presencial (horas)	Non presencial (horas)	Total
Exposición maxistral	4		4
Exposición práctico-teórica	4		4
Práctica individual	10	20	30
Práctica colectiva	40	20	60
Titorías individuais	18		18
Titorías colectivas	10		10
Actividades de avaliación. Presentacións.	4	20	24
TOTAL	90	60	150

6. PLANIFICACIÓN DOCENTE E METODOLOXÍAS DE ENSINANZA E APRENDIZAXE	
Actividades	Descrición
Exposición maxistral	Exposicións por parte da docente dos coñecementos teóricos precisos para o desenvolvemento da práctica da iluminación teatral.
Exposición práctico-teórica	Realizacións prácticas que posibiliten unha mellor comprensión; farase unha

	práctica ao mesmo tempo que o docente indica as directrices teóricas.	
Práctica individual	Práctica nas que os/as alumnos/as traballarán sobre un proxecto persoal, dirixidos/as pola profesora.	
Práctica colectiva	Prácticas no teatro nas que se investigarán de xeito práctico o aprendido nas exposicións da docente e as propostas dos/as alumnos/as mediante diversos exercicios. Cada alumno/a terá a posibilidade de levar á práctica as súas propostas contando co apoio do resto do grupo.	
Titorías individuais	Nas que os/as alumnos/as afondarán sobre o desenvolvemento dos seus traballos persoais.	
Titorías colectivas	Nas que os/as alumnos/as afondarán sobre o desenvolvemento dos seus traballos persoais contando co apoio do resto do grupo.	
Actividades de avaliación. Presentacións / mostras	Nas que o/a alumno/a amosará os resultados do seu traballo.	
7.ATENCIÓN PERSONALIZADA		
Asesoramiento	O/a alumno/a que estea a colaborar nalgunha montaxe no deseño de iluminación poderá solicitarlle asesoramiento á profesora.	
8. FERRAMENTAS DA AVALIACIÓN		
8.1 Avaliación ordinaria		
Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Realización dun traballo escrito individual no que se reflectirá que o/a alumno/a é quen de aplicar o aprendido	T1, T2, T3, T6, T8, T13, X1, X3, X5, X6, X8, EE1, EE2, EE5	40%
Realización das prácticas pertinentes no teatro	T1, T3, T6, T7, T8, T13, X1, X3, X5, X6, X8, EE1, EE2, EE5	40%
Asistencia regular á clase, puntualidade, participación, interese...	T7, T13	20%
<p>Nota: As partes específicas do traballo serán entregadas pola profesora por escrito pola profesora con tempo de antelación dabondo unha vez que se faga efectiva e se confirme a posibilidade da coordinación. Non obstante, serva de referencia este esquema, que será completado e especificado con máis detalle tras coñecer as características reais da integración para o presente curso entre materias e especialidades:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Análise dramático do texto. - A liña da que se vai traballar, o estilo do deseño. Que se pretende acadar, que aportará a luz, como se amosarán os personaxes por medio desta, etc. - Referentes visuais. Fotos realizadas por un mesmo ou extraídas doutros sitios. Cadros, escenas de luz, bosquejos... todo o que visualmente poida aportar a idea que se ten da atmosfera que se queira recrear. - Bosquejos de atmosfera. - Escaletas precisas para estruturar a obra. - Escenografía na que se vai traballar. Bosquejos da escenografía e planos en CAD a escala da mesma. - Características do vestiario. Aportación de mostras de tecido, texturas, etc. - Story board en pranta no que se podan ver todos os cambios dos que consta o deseño de iluminación e tamén as transicións. - Planos de luces en precisos. (en pranta, seccións, etc). - Follas técnicas precisas (de ambientes, desenvolvemento da obra, de efectos, etc). - Memoria do proceso. - Conclusións. 		
Nota 1: Para aprobar a materia todas as partes deberán ser superadas		
Nota 2: Recomendase a asistencia a titorías.		
8.2. Avaliación extraordinaria		
Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Realización dun traballo escrito individual no que se reflectirá que o/a alumno/a é quen de aplicar o	T1, T2, T3, T6, T7, T8, T13, X1, X3, X5, X6, EE1, EE2, EE5	60%

exposto neste temario.		
Realización das prácticas pertinentes no teatro	T1, T3, T6, T7, T8, T13, X1, X3, X5, X6, EE1, EE2, EE5	40%
<p>Nota 1: A persoa que se atope nesta situación deberase poñer en contacto coa profesora para que esta lle entregue por escrito as partes específicas do requerido así como para acordar o texto no que se vai traballar. Serva o guión do traballo anterior como referencia.</p> <p>Nota 2: A profesora deberá poder revisar o traballo antes da entregado ao menos en dúas ocasións.</p> <p>Nota 3: Para aprobar a materia todas as partes deberán ser superadas-</p>		
8.3 Avaliación específica para alumnado sen avaliación continua / ordinaria / extraordinaria		
Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Realización dun traballo escrito individual no que se reflectirá que o/a alumno/a é quen de aplicar o exposto neste temario.	T1, T2, T3, T6, T7, T8, T13, X1, X3, X5, X6, EE1, EE2, EE5	60%
Realización das prácticas pertinentes no teatro	T1, T3, T6, T7, T8, T13, X1, X3, X5, X6, EE1, EE2, EE5	40%
<p>Nota 1: A persoa que se atope nesta situación deberase poñer en contacto coa profesora para que esta lle entregue por escrito as partes específicas do requerido así como para acordar o texto no que se vai traballar. Serva o guión do traballo anterior como referencia.</p> <p>Nota 2: A profesora deberá poder revisar o traballo antes da entregado ao menos en dúas ocasións.</p> <p>Nota 3: Para aprobar a materia todas as partes deberán ser superadas.</p>		
9. BIBLIOGRAFÍA, MATERIAIS E OUTROS RECURSOS		
<p>Referencias básicas</p> <p>APPIA, ADOLPHE (2000): <i>La música y la puesta en escena</i>. Asociación de Directores de Escena, Madrid.</p> <p>ARNHEIM, R (2002): <i>Arte y percepción visual</i>, Alianza Editorial, Madrid</p> <p>(1998): <i>El pensamiento visual</i>, Ediciones Paidós Iberica, S.A, Barcelona</p> <p>DONDIS, Donis A. (2002): <i>La sintaxis de la imagen</i>, Ed. Gustavo Gili, Barcelona</p> <p>HELLER, EVA (2004): <i>Psicología del color. Cómo actúan los colores sobre los sentimientos y la razón</i>. Ed. Gustavo Gili, Barcelona.</p> <p>KALTENBACH, FRANK (2007): <i>Materiales translúcidos. Vidrio. Plástico. Metal</i>. Ed. Gustavo Gili. Detail Praxis. Barcelona.</p> <p>KELLER, MAX (1999): <i>Light fantastic (Licht fantastic)</i>, PRESTEL, München</p> <p>KUEPPERS, Harald (1985): <i>Fundamentos de la teoría de los colores</i>, Ed. Gustavo Gili, Barcelona</p> <p>MAAK, TIM HENRIK y PAWLIK, KAY (2011): <i>Un discurso de la luz</i>. Ed. Erco. Alemania.</p> <p>MARTIN, FRANCO (2005): <i>Manual práctico de iluminación</i>. Ed. A. Madrid Vicente.</p> <p>SÁNCHEZ, JOSÉ ANTONIO (2005): <i>Dramaturgias de la imagen</i>. Universidad de Castilla la Mancha.</p> <p>SIRLIN, ELI (2006): <i>La luz en el teatro. Manual de iluminación</i>. Inteatro, Instituto Nacional del Teatro.</p> <p>TORNQUIST, JORRIT: (2008): <i>Color y luz, Teoría y Práctica</i>. Ed. Gustavo Gili. Barcelona.</p>		
<p>Referencias complementarias</p> <p>BAHAMON, ALEJANDRO y ÁLVAREZ, ANA MARÍA (2010): <i>Luz, color, sonido: efectos sensoriales en la arquitectura contemporánea</i>. Ed. Parramón.</p> <p>CHAVARRÍA, JAVIER (2002): <i>Artistas de lo inmaterial</i>. Ed. Nerea. Hondarribia.</p> <p>FISCHER, JOACHIM (2009): <i>Light</i>. Ed. H.F. Ullmann. Architecture Compact.</p> <p>MC CANDLESS, STANLEY (1958): <i>A Method of Lighting the Stage</i>. Ed: Theatre Arts Books. New York.</p> <p>MOREY, MIGUEL y PARDO, CARMEN (2003): <i>Robert Wilson</i>. Ed. Polígrafa. Barcelona.</p> <p>PARE, RICHARD (2003): <i>Tadao Ando: los colores de la luz</i>. Phaidon Press Limited. Londres.</p> <p>PLUMMER, HENRY (2009): <i>La arquitectura de la luz natural</i>. Ed. Blume. Barcelona.</p> <p>PRÄKEL, DAVID (2007): <i>Iluminación</i>. Ed. Blume. Barcelona.</p> <p>SVOBODA, JOSEF (1993): <i>The Secreto f Theatrical Space</i>. Ed. Applause Theater Books Publisher. New York.</p> <p>TURRELL, JAMES (2006): <i>A life in light</i>. Louise T. Blouin Institute.</p> <p>TURRELL, JAMES (2001): <i>Lighting a planet</i>. Ed. Gerd Hatje. Alemania.</p> <p>VV.AA. (2007): <i>Arquitectura efímera</i>. IJB Ediciones. Barcelona.</p>		

- VV.AA. (2009): *By Night: Arquitectura y luz*. Editorial Reditar. Barcelona.
- VV.AA. (2004): *James Turrell*. Generalitat Valenciana.
- VV.AA. (2010): *Nuevas ideas en iluminación*. Loft Publications. Barcelona.
- WILSON, ROBERT (2001): *Composición, luz y color en el teatro*. Ed. Lunweg. Barcelona.
- WONG, WUCIUS (1992): *Principios del diseño en color*. Ed. Gustavo Gili. Barcelona.

10. OBSERVACIÓNS / RECOMENDACIÓNS

- A materia de Iluminación IV tentará coordinarse coas materias de Obradoiro I de 3º de Escenografía e Prácticas de Escenificación de 3º de Dirección de Escena co fin de realizar traballos integrados, sempre e cando sexa posíbel desenvolver todas as competencias que se atopan nesta guía.
- Esta guía didáctica pode estar suxeita a variacións segundo as necesidades do Departamento de Escenografía.

